Ključne riječi: politički legitimitet; socijalne restrikcije; društveni konsenzus; ekonomska recesija; neoliberalistički model ekonomske politike; socijalna država; država blagostanja; modificirani model države blagostanja; država zaposlenika; država korisnika; ekonomske i socijalne reforme; fleksibilizacija radnih odnosa; globalizacija; legitimacijska kriza; konsenzualna vlast.

Sažetak

Socijalne restrikcije povezane su sa strukturalnim prilagođavanjem hrvatskog gospodarstva, u uvjetima recesije. Globalizacijski procesi utjecali su na razbijanje modela “socijalne države”. Neoliberalni model ekonomske politike, ide za smanjenjem javnih rashoda putem provođenja restrikcije socijalnih izdataka i javnih rashoda po osnovi izdataka za plaće zaposlenika u javnom sektoru. Takva orijentacija neoliberalističke ekonomske politike dovodi do krize legitimacije demokratskog poretka, koji se zasniva na “supstancijalnom” i “proceduralnom legitimitetu”, odnosno na varijanti tzv. “pragmatičkog legitimiteta” (legitimacije na osnovi zadataka koje treba realizirati u političkom procesu, primjerice izlaska iz ekonomske krize). Ekonomska i socijalna politika morali bi održavati socijalnu koheziju hrvatskog društva, i omogućiti pretpostavke za brži ekonomski razvitak. Potrebna je izgradnja modificiranog modela države blagostanja, vrlo sličnog Evropskom socijalnom modelu. Temeljni problem hrvatske ekonomske i socijalne reforme je u tome što se socijalne restrikcije uvode u uvjetima gospodarske recesije, u uvjetima kada je razina temeljnih socijalnih prava na niskoj razini, a sve to bez ostvarenog socijalnog konsenzusa. U Hrvatskoj se pojavljuje teškoća da se u sklopu vladajućih političkih strategija postigne suglasnost u vezi općeg povećanja outputa. Transformacija iz “države zaposlenika” u “državu korisnika”, mora se temeljiti na mehanizmima širokog društvenog konsenzusa i elementima “konsenzualne demokracije”. Pri tome, mora se voditi računa da hrvatska država – svojom politikom deregulacije, liberalizacije i privatizacije, kao i demontiranja klasične “socijalne države” – ne stvori pretpostavke za širenje socijalnog nezadovoljstva u mnogim segmentima hrvatskog društva. Tako bi mogle biti stvorene pretpostavke za permanentna krizna i konfliktna stanja, disfunkcionalnost hrvatskog društva i masovno delegitimiranje vlasti i vladajućih, bez obzira tko je na vlasti i u kojoj koalicijskoj kombinaciji. Ako se restriktivne mjere socijalne i ekonomske politike provode bez suglasnosti onih koji moraju ponijeti teret restrikcija - izuzev socijalnih tenzija - može doći do isključivanja većih socijalnih skupina iz procesa političke participacije, izbornog poraza vladajućih uslijed delegitimacije, te razvodnjavanja i dokidanja reformi, političkih i ekonomskih, čak i onih koje su u dugoročnom interesu većine hrvatskog stanovništva. Međutim, moderna društva imaju formaliziran trajan proces legitimacije, koji je usmjeren na oduzimanje legitimacije u obliku smjene vlada, te, konačno, kako bi se omogućilo svim građanima, u ulozi birača, udio u procesu demokratske legitimacije. Tako su i u Hrvatskoj stvoreni politički mehanizmi da se eventualni deficit legitimacije, ako i kada nastupi, ne preobrazi u legitimacijsku krizu.